

RADIKALE VENSTRE

Vækstpakke
for et
grønt
videnssamfund

Radikale Venstres folketingsgruppe, februar 2009

En vækstpakke for et grønt videnssamfund - en ny retning for Danmark

Danmark har brug for en vækstpakke. Radikale Venstre ønsker at vende den triste krisestemning til håb og en tro på forandring. Vi ønsker en ny retning for Danmark. Vi foreslår en vækstpakke, som skaber flere jobs, medfører strukturforbedringer i økonomien og gør Danmark til et grønt videnssamfund.

Vi ønsker i første omgang at anvende 18 mia. kr. (1 pct. af BNP) til investeringer i mere viden og en forstærket klimaindsats. Vi er klar til at anvende yderligere 18 mia. kr. (1 pct. af BNP), under forudsætning af at der gennemføres reformer, som fjerner de fremtidige underskud på statens finanser. Radikale Venstre vil ikke gældsætte Danmarks fremtidige generationer.

Vores vækstpakke rummer massive investeringer i klimaindsats, forskning og viden. Det skal knække den stærkt stigende ledighedskurve og det skal pege fremad og skabe en stærkere økonomi, som er til gavn for alle. Vi ønsker et grønt videnssamfund, som er CO₂-neutralt og som anvender grøn og ny teknologi og viden til at skabe velfærd.

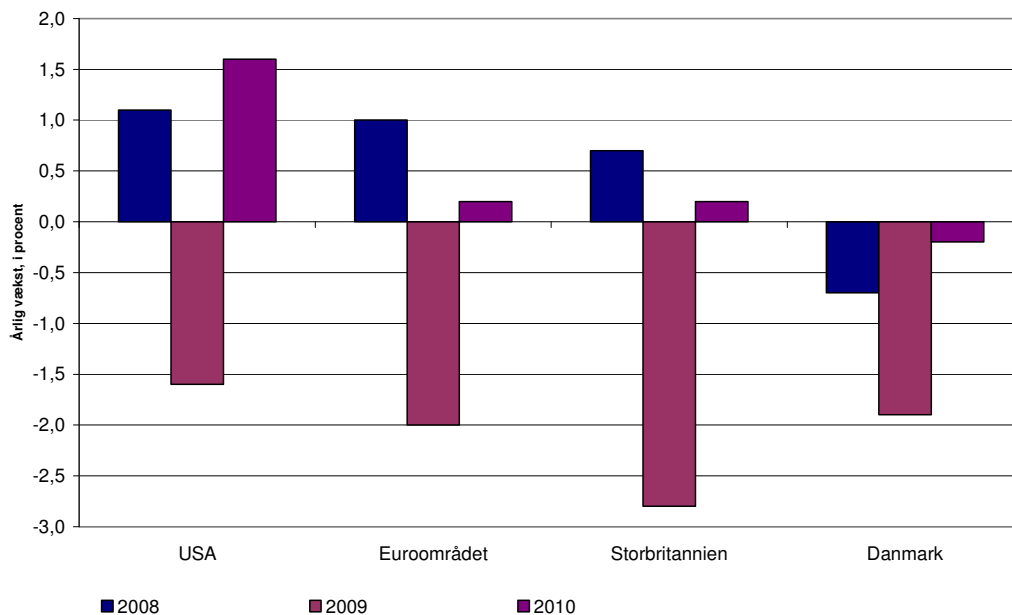
I vores pakke skal ny teknologi og klimaindsats integreres og tænkes sammen i investeringerne. Ny teknologi på offentlige og private arbejdspladser skaber efterspørgsel efter arbejdskraft over de næste par år, når investeringerne gennemføres. På længere sigt reducerer ny teknologi behovet for arbejdskraft, men skaber samtidig vækst fordi produktiviteten øges. Ny teknologi reducerer energiforbruget og baserer sig på løsninger, der er venlige over for klimaet. Det gælder el-biler, intelligente el-målere og intelligente transportsystemer, der reducerer trafikens miljøbelastning og trængsel. Ny teknologi skal skabe en mere attraktiv kollektiv trafik.

En vækstpakke skal besluttes nu. De fleste mennesker berøres af krisen. Virksomheder gennemfører store afskedigelsesrunder og folk mister tilliden til, at økonomien udvikler sig i en gunstig retning. Alene siden januar er ledigheden steget med 7.000 personer og ingen økonomer kan spå om, hvornår og med hvor meget ledigheden topper. Forbrugertilliden styrtdykker, og det får folk til at holde igen med at bruge penge. Det forstærker krisen yderligere.

EU-kommissionen har fremlagt en vækstplan med mål for stimuleringen af økonomien i Europa. Lande som Sverige, Tyskland og Frankrig har fulgt op med vækstpakker, som tilsammen sætter skub i europæisk økonomi. Selvom der sættes gang i økonomien på Danmarks vigtige eksportmarkeder, vil det ikke afhjælpe krisen i Danmark ret meget. Disse økonomier vil nemlig - trods hjælpepakker - opleve dyb recession i 2009. Det vil ramme

virksomheder i eksportsektoren herhjemme hårdt. Derfor må vi hjælpe os selv i Danmark med vækstinitiativer.

Figur 1. Dyb recession i Danmark og på eksportmarkederne

Kilde: IMF Outlook update, januar 2009. DI-prognose. Nationalregnskabstal.

Som figur 1 viser, forventes recessionen at være dybest i 2009. Den negative udvikling i ledigheden kan dog sagtens fortsætte ind i 2010 og 2011. Vækstpakken skal således være midlertidig og investeringerne gennemføres gradvis over de 3 år, tilpasset de aktuelle behov, som viser sig.

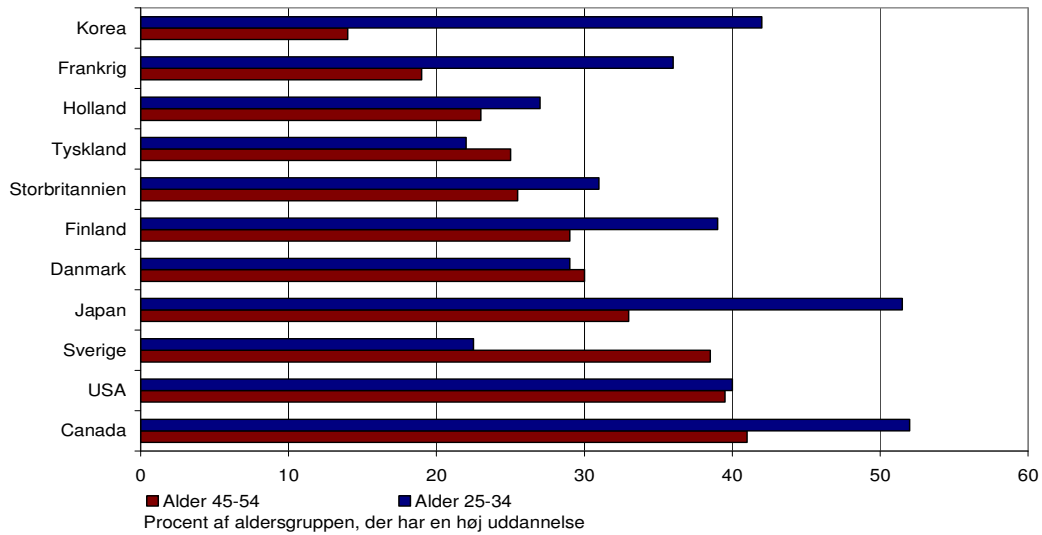
Vores mål

Flere investeringer skaber nye jobs, når der skal hyres håndværkere, ingeniører og andre fagpersoner for at gennemføre renoveringer af skoler, opførelse af forskningsfaciliteter eller udrulning af fibernetforbindelser.

Danmark skal styrkes som vidensnation. Mange er af den opfattelse, at Danmark er overlegen i konkurrencen på viden med andre nationer. Men som figur 2 viser, er Danmark begyndt at halte langt efter andre vestlige og asiatiske økonomier på uddannelsesområdet, hvor flere i den yngre generation har en videregående uddannelse end i Danmark.

Den udfordring kan en vækstpakke ikke løse alene. Radikale Venstre vil være med til at se på, hvordan efterslæbet på uddannelsesområdet i Danmark indhentes og om de økonomisk virkemidler er de rigtige. Måltrettede investeringer kan øge efterspørgslen efter højtuddannet arbejdskraft og dermed skubbe Danmark fremad.

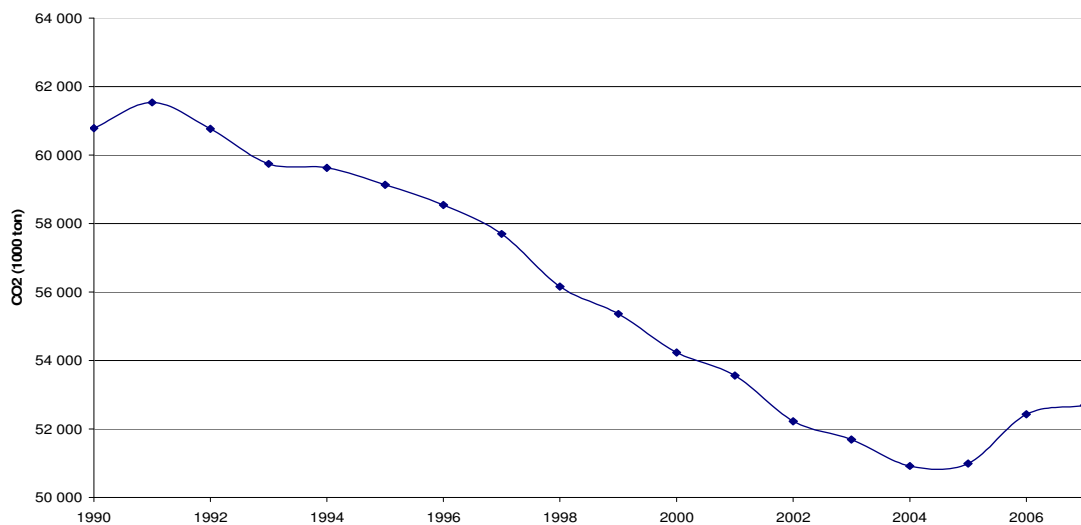
Figur 2. Danmark taber i uddannelse kapløbet

Kilde: OECD, Education at a glance(2006)

En anden udbredt opfattelse er, at Danmark er på vej til at blive en ren klimanation. Men også her sakker Danmark bagud. Figur 3 viser udviklingen i udledningen af CO₂. Danmark er langt fra den europæiske målsætning om en reduktion på 20 pct. fra 2005 til 2020. Tværtimod er udledningen steget hvert år siden 2004.

Figur 3. CO₂-udledningen stiger i Danmark

Vores midler

Vi fremlægger en stribe konkrete forslag med følgende overskrifter og investeringer:

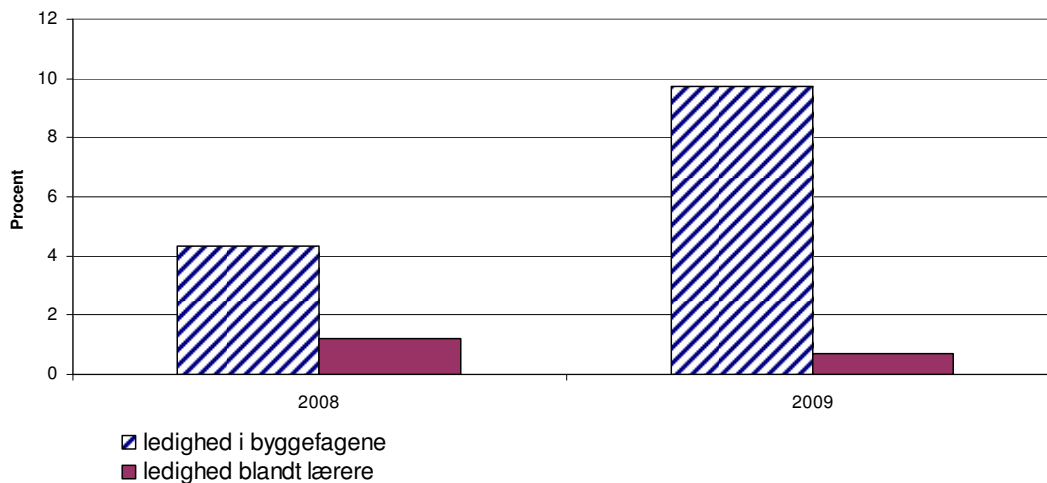
Mia. kr.	2009 og 2010	2011
1. Bedre skoler og børnehaver	3,0	
2. Grønne klimainvesteringer	4,0	
3. Investeringer i moderne teknologi	4,0	
4. Styrket forskning gennem flere investeringer	6,0	
5. Styrket vækst og innovation	1,0	
6. Reserve til eventuel yderligere investeringer		18,0
I alt	18,0	18,0
I pct. af BNP	1,0	1,0

Økonomisk ansvarlighed

For Radikale Venstre er det vigtigt, at en vækstpakke er *timet* rigtigt. Et finanspolitisk indgreb må hverken ske for tidligt eller for sent, hvis det skal virke.

Pakken skal være *målrettet*. Økonomien kan kun sættes i gang dér, hvor der er ledig kapacitet. Ledigheden er stigende i konjunkturfølsomme brancher som f.eks. byggeriet, mens der fortsat vil være mangel på skolelærere og sygeplejersker, fordi efterspørgslen efter velfærdsydelser ikke falder i kriseperioder. Figur 4 viser, at mens arbejdsløsheden hos skolelærere stort set er nul, er den stigende i byggebranchen.

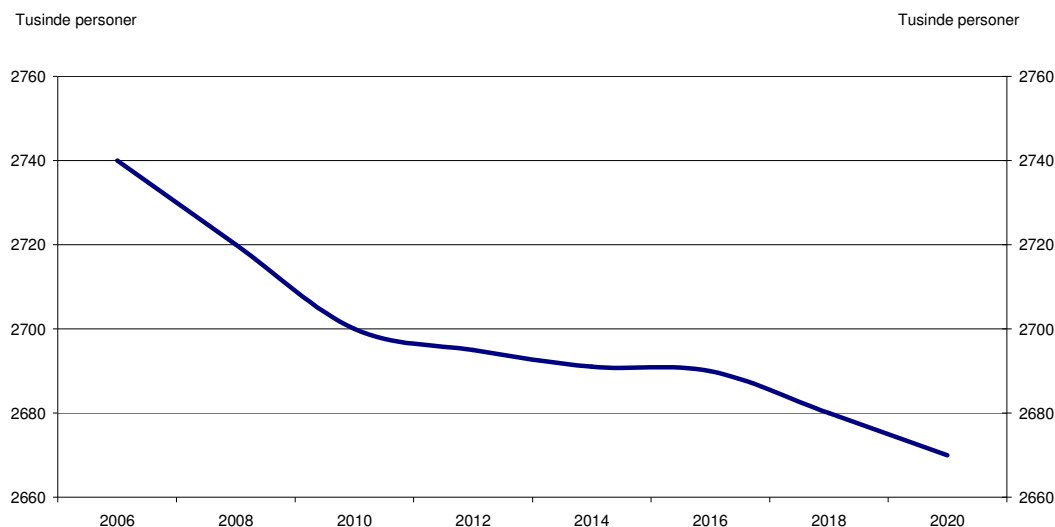
Figur 4. Stor forskel på ledighed i brancher

Kilde: FTF ledighedsstatistik, BAT- kartellet ledighedsstatistik

Endelig skal pakken være *midlertidig*. De ekstra investeringer må ikke varigt lægge beslag på arbejdskraften, som pga. ændringer i demografien vil være sparsom om få år. Det fremgår af figur 5. Den faldende arbejdsstyrke vil medføre en skærpet mangel på arbejdskraft, når konjunkturerne vender igen.

Figur 5. Arbejdsstyrken i Danmark vil falde

Kilde: DREAM, befolkningsfremkrivning 2006

Størrelsen og virkningen af vores vækstpakke

Den økonomiske politik er i 2009 lempet med 1 pct. af BNP. Men ledigheden stiger trods denne lempelse. Radikale Venstre anslår, at en vækstpakke bør bidrage med en stimulans på yderligere 1 pct. af BNP i 2009 og 2010. Vi vil gennemføre yderligere vækstinitiativer i samme størrelsesorden i 2011, hvis det viser sig nødvendigt som følge af udviklingen i vækst og ledighed. Ingen kan sige med sikkerhed hvor dybt krisen stikker og hvor længe den varer ved.

Der er tale om store beløb og finansieringen bør ske inden for rammerne af det økonomiske råderum frem mod 2015. Vækstpakken forudsætter således, at der tages hånd om det langsigtede problem i dansk økonomi, nemlig at økonomien ikke er holdbar og at der vil være et årligt underskud på statens finanser på 14 mia. kr. hvis ikke der reformeres. Frihedsgraderne for politikerne er i dag stærkt begrænsede fordi dette økonomiske holdbarhedsproblem ikke er løst. Det sætter simpelthen grænser for, hvad man i dag kan gennemføre af initiativer, der kræver penge og arbejdskraft.

Radikale Venstre ønsker derfor kun gennemført anden del af vækstpakken i 2011, såfremt det gennem reformer af arbejdsmarkedet og vækstinitiativer med strukturforbedringer lykkes at skabe dette stærkere råderum i økonomien. Vi har allerede fremlagt forslag inden for efterløn, skat og dagpenge.

Radikale Venstre skønner, at den radikale vækstpakke skaber ca. 35.000 nye jobs.

Pakken bør ikke gennemføres på én gang. Men indholdet i en vækstpakke skal besluttes nu, så initiativerne kan gennemføres i takt med, at den økonomiske udvikling kræver finanspolitisk

handling. Den radikale vækstpakke kan implementeres gradvist, så de offentlige investeringer hele tiden doseres med blik for de økonomiske prognoser.

Arbejdsløsheden vokser stærkt i byggesektoren. Det vil derfor allerede nu være ansvarligt at lade kommunerne disponere forberedte investeringsprojekter for 3 mia. kroner, som ikke er gennemført pga. anlægsstopet.

1. Bedre skoler og børnehaver

For at sætte gang i byggeriet, foreslår Radikale Venstre at øge de kommunale investeringer med en pulje på 3 mia. kr. Det betyder markante investeringer i folkeskoler og børnehaver. Det offentlige skal gå foran og investere klimavenligt. Bygningerne skal leve op til bygningsreglementets krav for lavenergiklasse 1 og skolens svømmehal skal være CO2-neutral. Hermed opnås et bredt erfaringsgrundlag med klimavenligt byggeri, der vil åbne store eksportmuligheder.

Velfungerende børnehaver og vuggestuer øger mobiliteten på arbejdsmarkedet. I Københavns Kommune har regeringens anlægsloft medført, at afstanden mellem hjem og vuggestue kan overstige 4 km¹. Mobiliteten begrænses yderligere af, at anlægsloftet forhindrer kommunerne i at anlægge nye cykelstier. Det gør det svært for mange forældre at nå arbejdet i ordentlig tid. Nye cykelstier vil samtidig gøre transporten grønnere.

Velfungerende folkeskoler er en investering i fremtiden. Det er her de basale færdigheder opnås, og det er her man stimulerer lysten til at ville vide og lære noget. Nogen har gjort det til et spørgsmål om rene toiletter. For Radikale Venstre handler det om at investere i den gode skole.

Regeringen indførte i sin tid anlægsloftet over kommunernes økonomi med et argument om, at kommunale investeringer ville overophede økonomien. Med en høj arbejdsløshed i håndværksfagene er denne fare nu væk. Projekterne ligger klar i skufferne hos landets kommuner og kan derfor sættes i gang med kort frist. Derfor er dette den mest velegnede metode til at sætte gang i byggeriet med kort aftræk, dér hvor kommunerne vurderer, at behovet er størst. Det seneste knopskud i statsbureaukratiet med individuel behandling af ansøgninger om toiletrenoveringer skal afskaffes og erstattes af kommunernes ret til selv – over en årrække - at planlægge de nødvendige investeringer.

Ekstra kommunale investeringer på 3 mia. kr. vil skaffe ca. 7.000 ekstra i arbejde primært inden for bygge- og anlægssektoren.

2. Grønne klimainvesteringer

Radikale Venstre vil vende klimakrisen til Danmarks fordel. Danmark skal være på forkant og investere målrettet i udvikling af fremtidens klimavenlige samfund. Vi ønsker 4 milliarder kroner afsat til gennemførelse af følgende initiativer:

- Energirenovering af de offentlige bygninger. Både kommuner og stat skal i en periode have økonomisk gulerod til at iværksætte renoveringsinvesteringer, hvis de vælger at renovere til en højere standard end den nu påbudte. Der skal udarbejdes en plan for,

¹ Kilde: kk.dk.

hvordan kommunerne kan kombinere renovering af diverse kommunale bygninger med lavenergistandarder.

- Det skal være enklere og billigere for private at energirenovere sin bolig og installere solfangeranlæg, intelligent styring og anvendelse af varmepumpe. Alle boligejere, der skal gennemføre en større renovering af deres bolig, skal kunne få gratis og uvildig rådgivning om energirenovering. Rådgivningen vil være med til at stille krav til håndværkere og entreprenører.
- Fremrykning af investeringerne i vedvarende energi frem mod 2020. Frem mod 2020 vil der under alle omstændigheder skulle foretages omfattende nyinvesteringer i vedvarende energi for at nå de politiske målsætninger. Ved at fremrykke disse investeringer, fx i kraft af nye havvindmølleparker, øges den økonomiske aktivitet på kort sigt.

Initiativerne vil skabe nye arbejdspladser, når bygninger skal renoveres og når der skal opføres nye vindmøller.

3. Investeringer i moderne teknologi

Akkurat som industrisamfundet havde brug for veje og jernbaner for at sikre vækst og velstand, har det moderne videnssamfund brug for moderne teknologi for at kunne fungere.

Amerikanske analyser viser, at netop investeringer i højteknologi og udrulning af højhastighedsinternettet har den højeste beskæftigelsesvirkning af alle former for offentlige investeringer². Der skal graves og lægges kabler ned, der skal etableres computer- og serverfaciliteter, og der skal findes it-løsninger. Alt sammen skaber det nye arbejdspladser. Samtidig vil investeringer i moderne infrastruktur styrke vækstmiljøer og give nye teknologivirkninger gode muligheder for at udvikle sig.

OECD anslår, at ny teknologi står for 50 pct. af produktivitetsvæksten i de vestlige økonomier med stor udbredelse af IT-teknologi.

Derfor har USA i sin nyligt vedtagne vækstpakke investeringer i digitalisering af patientjournaler, intelligent elforbrug samt udbredelse af højhastighedsforbindelser til internettet.

Radikale Venstre foreslår, at der herhjemme afsættes op til 4 mia. kr. til ekstra investeringer i højteknologi – primært indenfor sundhed, trafik samt energi og miljø. Investeringerne skaber arbejdspladser fordi der skal udvikles nye produkter, foretages installationer og etableres en stærkere moderne infrastruktur, som f.eks. fibernet og bredbånd.

IT Health – teknologi i sundhedsvæsenet

Danskerne bliver heldigvis ældre og ældre. Men jo ældre man bliver, jo flere sygdomme får man også. Konsekvensen er, at presset på sundhedssektoren øges over de kommende år, medmindre der bliver indført nye kloge sundhedsløsninger. Allerede nu er næsten en ud af fem speciallægestillinger på de danske sygehuse ubesat, og om 10 år vil der mangle

² ITIF, USA, januar 2009.

yderligere 1.400 speciallæger. Lægemanglen truer danskernes liv og helbred. Derfor er det på høje tid, at danskerne får sundhed på bredbånd.

I dag bruger lægerne alt for mange ressourcer på de løbende rutinetjek af kronisk syge patienter. Med den rigtige teknologi kan de kronisk syge undgå at skulle forbi lægen, og i stedet tjekke deres blodtryk, blodsukker eller ekg hjemmefra. Resultaterne sendes via en bredbåndsforbindelse til lægen, der kun skal reagere, hvis testresultaterne er kritiske. Det er med andre ord en teknologi, der både frigør værdifuld lægetid og gør livet for de kronisk syge patienter lettere. Som et led i en fremtidsikkert vækstpakke bør denne teknologi derfor udbygges.

Presset på sundhedssektoren kan også lettes, hvis vi udbygger mulighederne for at sende testresultater og røntgenbilleder elektronisk til eksperter rundt om i verden. Det er en teknologi, der redder liv. Dels giver det patienterne mulighed for at blive diagnosticeret hurtigere og sikrere, fordi testresultaterne kan sendes til de dygtigste internationale specialister. Dels kan teknologien bruges til at frigøre værdifulde lægetimer i Danmark.

Trafik

Der er et stort uudnyttet potentiale i at integrere ny teknologi i transporten. Med Intelligente Transport Systemer (ITS) udnyttes det nyeste teknologisk udstyr til at øge trafikikkerheden og mindske trafikens miljøbelastning og trængsel. Fx kan tele- og GPS-teknologi muliggøre automatisk nødopkald ved ulykker eller elektronisk opkrævning af kørselsafgifter. I den kollektive trafik kan ITS fx sikre dynamisk information til passagerer. Radikale Venstre vil fremrykke investeringerne i ITS fra den transportpolitiske aftale fra 2009.

Energi og miljø

Et intelligent elforbrug er en del af fremtidens energiinfrastruktur. Radikale Venstre vil indføre intelligente elmålere i alle husstande, så det bliver muligt at bruge vindmøllestrøm, når vinden blæser mest og strømmen er billigst. Intelligente elmålere baner vejen for et nyt integreret energisystem, hvor fx elbiler oplades om natten, hvor der er et overskud af strøm. Et intelligent energisystem indebærer desuden integration af fx vind, vand og sol.

Danmark skal være verdens førende leverandør af miljøteknologi. Vi skal udnytte den synergieffekt, der kan være i samspillet mellem energi-, miljø-, forsknings- og erhvervsområderne. Derfor skal der investeres i et Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram, der mindsker afstanden mellem forskning og marked for nye miljøteknologiske produkter. Danmark er fx langt fremme i udviklingen af enzymer i vaskepulver, der gør det muligt at vaske ved lavere temperaturer, hvilket medfører betydelige el-besparelser.

4. Mere forskning med flere investeringer

Et moderne videnssamfund kræver en stærk forskningsindsats. Radikale Venstre har med sin deltagelse i reformerne i Velfærdsaftalen i 2006 været med til at skaffe flere penge til dansk forskning. Vi har gennem aftaler om globaliseringspuljen været med til at sikre en lang række forskningsformål ekstra penge.

Trods et stort løft i forskningen er der stadig forskningsprojekter, der ikke kan gennemføres, fordi der mangler penge til den såkaldte *forskningsinfrastruktur*. Forskningsinfrastruktur omfatter:

- Forsøgsanlæg og testfaciliteter
- Biblioteker og arkiver
- Computer- og beregningsfaciliteter
- Databaser og registre
- Instrumentcentre
- Marine- og polarforskningsfaciliteter
- Samlinger inkl. museer
- Specielle laboratoriefaciliteter

Foruden behovet for nye forskningsinfrastrukturer, er der et alarmerende behov for at modernisere og renovere universiteternes laboratorier.

Radikale Venstre foreslår, at der afsættes en pulje på 4 mia. kr. til reovering og modernisering af laboratorier samt en pulje på 2 mia. kr., der over de næste par år finansierer konkrete forskningsinfrastrukturprojekter. Det kunne være inden for vindenergiforskningen, hvor udviklingen har skabt behov for højteknologiske løsninger, hvad angår designværktøjer, komponenter, afprøvning, styring mm. For eksempel kunne en vindtunnel give svar på fundamentale spørgsmål i forbindelse med turbulente vindstrømninger.

For Radikale Venstre er armslængdeprincippet afgørende i tildelingen af midlerne. Fagekspertter skal stå for kvalitetsvurderinger – f.eks. det internationale ekspertudvalg under Koordinationsudvalget for Forskning.

Når laboratorier bliver moderniseret og infrastrukturprojekter bygges, skaber det efterspørgsel efter arbejdskraft.

5. Styrket innovation og iværksætter

Radikale Venstre finder det vigtigt, at vækstlaget i dansk erhvervsliv ikke går tabt under finanskrisen, og Danmark dermed havner i en innovationsklemme.

Radikale Venstre foreslår etableringen af Danmarks Finansielle Udviklingselskab. Selskabet har til opgave at sikre kapital til sunde danske virksomheder med behov. Det er endnu uvist om de 75 mia.kr. til ekstra kapital i banksektoren, virker efter hensigten. For dansk erhvervsliv er det afgørende, at der kommer gang i udlånene. I slutningen af 2008 rapporterede Dansk Industri, at selv veldrevne virksomheder har svært ved at få lån til sunde projekter.

Små virksomheder og iværksættere, der udvikler nye ideer og som anvender forskningsresultater til innovation, har i høj grad bidraget til væksten i Danmark. Derfor ønsker vi, at innovationsmiljøerne styrkes og tilføres flere penge. Målet er ikke at holde alle

nystartede virksomheder kunstigt i live – men at sikre, at der under krisen er risikovillig kapital til innovative iværksættere med sunde projekter.

Mange små virksomheder og iværksættere, som nu er i en opstartsfasen, risikerer at lide en hård skæbne, fordi krisen på kapitalmarkedet får venturefonde og banker til at være mere tilbageholdende med lån og investeringer. Der er alvorlig risiko for, at de selskaber, som kan være morgendagens vækstvirksomheder, aldrig bliver etableret, fordi der mangler risikovillig kapital.

Sådan lyder meldingen fra innovationsmiljøer rundt om i landet, som har til opgave at støtte nye vækstvirksomheder og formidle kapital fra private investorer til de nye bæredygtige ideer. Der er meldinger om, at selv Kom-I-Gang-lån, der er garanteret fra Vækstfonden, ikke ydes fra bankerne.

Radikale Venstre vil anvende 1 mia. kr. til formålet, herunder:

- Innovationsmiljøernes årlige bevilling skal øges.
- Innovationsmiljøerne skal have mulighed for at investere et større beløb pr. investering. EU har i lyset af finanskrisen hævet loftet for, hvor meget staten kan investere i de enkelte projekter. Danmark bør udnytte de nye regler, da der særligt i den tidlige opstartsfasen er behov for ekstra midler.
- Ekstra støtte til ”proof of concept”, der hjælper forskningsmiljøerne med at videreudvikle og dokumentere deres opfindelser, så de kan omsættes til innovative og kommercielle produkter.
- Sikre større kaution fra Vækstfonden, så bankerne får incitamenter til at bevilge flere lån til iværksættere.
- Finansiering af nye venturefonde, så der skabes vækstkapital til forskningsbaseret iværksætteri.

Et effektivt beskæftigelsessystem

Vækstpakken skal støttes af et effektivt beskæftigelsessystem. Radikale Venstre ønsker at hindre, at fyresedler medfører lange og opslidende ledighedsperioder. Vi ønsker en hurtig indsats, og at der tilbydes omskoling inden for de fag, hvor der kommer til at mangle personale fremover. Det betyder f.eks., at flere skal omskoles til at arbejde i social- og sundhedssektoren, og at ledige håndværkere skal uddannes i at opføre energieffektivt byggeri.

Radikale Venstre ønsker et beskæftigelsessystem, som sætter alle kræfter ind på at få ledige tilbage i arbejde. Vi mener at det er en fatal fejltagelse at gennemføre en kæmpe jobcenterreform samtidig med, at ledigheden er i voldsom vækst. Al erfaring viser at sådanne omstillingsprocesser vil fjerne fokus fra kerneopgaverne, som er en effektiv indsats over de ledige. Derfor bør reformen udskydes.

Den radikale vækstpakke og bankpakkerne

Radikale Venstre er med i aftalen i oktober 2008 om finansiel stabilitet og vi er med i aftalen i januar 2009 om en kreditpakke. Aftalerne kaldes ofte Bankpakke 1 og 2 fordi de er rettet mod pengeinstitutterne i Danmark.

Bankpakke 1 sikrer, at udenlandske långivere risikofrit kan låne penge til pengeinstitutterne i Danmark, og at privatkunder og erhvervskunder er sikret fuldt ud for deres indeståender. Bankpakke 2 skal gennem en stor kapitaltilførsel til bankerne hindre en kreditklemme hvor borgere og virksomheder ikke kan opnå lån.

Radikale Venstre er med i aftalerne fordi vi ønsker at hindre, at et kollaps i den finansielle sektor forværrer krisens omfang. Men pakkerne er ikke nok for at imødegå krisen. Pakkerne modvirker et sammenbrud i pengesystemet – men skaber ikke i sig selv mere vækst i samfundet.

Den radikale vækstpakke stimulerer økonomien ved gennem flere investeringer at skabe øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Det er et sådant ”finanspolitiske instrument” at man skaber nye jobs, øger indkomsterne og sætter gang i forbruget igen. Der er ingen grund til at tøve. Danmark har brug for en vækstpakke.